

AMERIikka

 SAGA
EGMONT

FRANZ KAFKA

Amerikka

Franz Kafka

Amerikka

Suomentanut

Elvi Sinervo

SAGA Egmont

Amerikka

Translated by Elvi Sinervo

Original title: *Der Verschollene*

Original language: German

Cover image: Shutterstock

Kirja ilmentää aikaa, jona se on kirjoitettu, ja sen sisältö voi olla osittain vanhentunutta tai kiistanalaista.

Copyright © 1927, 2021 SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728241462

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13.4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Lämmittäjä

Kun kuusitoistavuotias Karl Rossmann, jonka hänen poloiset vanhempansa olivat lähettäneet Amerikkaan, koska palvelustyttö oli vietellyt hänet ja saanut lapsen hänen kanssaan, lähestyi New Yorkin satamaa höyrylaivassa, hänestä tuntui kuin auringonpaiste jo kaukaa tähyillen vapauden jumalattaren ympärillä olisi äkkiä ikään kuin kirkastunut. Miekkaa pitelevä käsi oli koholla kuten äskenkin, ja jumalattaren hahmon ympärillä puhaltelivat vapaat tuulet.

Onpa korkea, hän lausahti itsekseen, ja kun hän siinä mietteissään ei muistanut enää koko laivasta poistumista, niin koko ajan paisuva matkalaukun kantajien joukko tunki hänet ohi mennessään vähitellen aivan laidan kaidetta vasten.

Eräs nuori mies, johon hän oli matkan aikana tilapäisesti tutustunut, sanoi hänelle ohimennessään: – No, ettekö välitäkään lähteä vielä laivasta? – Kyllä, valmiita ollaan, sanoi Karl hymyillen ja nosti matkalaukun olkapäilleen, hän oli näet sangen vahva nuori mies. Mutta seuratessaan katseellaan

matkatoveriaan, joka keppiään hiukan heilutellen oli jo matkan päässä menossa muiden kanssa, hän yllätyksekseen huomasi, että hän oli unohtanut sateenvarjonsa hyttiin. Hän kiiruhti pyytämään tuolta nuorelta tuttavalta, vaikka tämä ei tuntunut erityisesti ilahtuvan asiasta, viitsisikö tämä ystävällisesti odottaa tuokion hänen matkalaukkunsa vieressä, harkitsi sitten nopeasti, miten hän pikimmin löytäisi takaisin ja kiiruhti pois.

Laskeuduttuaan laivan sisuksiin hän mielipahakseen huomasi, että käytävä, joka olisi lyhentänyt hänen tietään olikin suljettu, mikä ilmeisesti johtui siitä, että kaikki matkustajat oli saatava pois laivasta, ja hänen oli harhailtava monet peräkkäiset portaat, monet mutkittavat käytävät, läpi tyhjän huoneen, jossa kyhjötti orpo kirjoituspöytä, kunnes hän näin juostuaan meni kerta kaikkiaan sekaisin, hän kun oli kulkenut tätä tietä vain kerran tai kaksi ja aina toisten seurassa. Aivan neuvottomana, koska ainuttakaan ihmistä ei sattunut vastaan, ylhäältä kuului vain tuhansien ihmisjalkojen askelten ääniä ja loitolla hiljaisena kohinana jo pysäytettyjen koneiden viimeiset liihakdukset, hän alkoi muutta mutkitta jyskyttää pienelle ovelle, joka sattui eteen hänen harhaillessaan pitkin käytäviä.

– Ovi on auki, kuului sisältä, ja Karl avasi oven todella helpotuksesta huokaisten. – Mitä varten te tuolla lailla jyskytätte? kysyi jättiläiskokoinen mies tuskin Karliin vilkaisten. Jostakin ylhäällä olevasta luukusta tihkui sameaa, laivan ylemmissä kerroksissa kauan sitten loppuun käytetyn valon ripettä surkeaan hyttiin, jossa sänky, kaappi, tuoli ja mies seisoivat tiukasti toisissaan kiinni ikään kuin sinne sullottuina. – Minä eksyin, sanoi Karl. – Matkan varrella en huomannutkaan miten kauhean iso laiva tämä on. – Niin on, siinä olette oikeassa, mies sanoi hitusen ylpeillen keskeyttämättä puuhaansa pienen matkalaukun

lukon kimpussa, kerran toisensa jälkeen hän painoi sen molemmin käsin kiinni kuullakseen yhä uudelleen salvan napsahduksen. – Mutta käykää toki sisään, mies jatkoi, – ette kai aio jäädä sinne ulos seisomaan. – Enkö minä häiritse? kysyi Karl. – Miten te häiritä voisitte? – Oletteko te saksalainen? kysäisi Karl vielä varmuuden vuoksi, koska hän oli kuullut monenmoisista vaaroista, jotka Amerikassa uhkasivat vastatulleita, varsinkin irlantilaisten taholta. – Saksalainenpa saksalainen, sanoi mies. Karl empi yhä. Silloin mies muitta mutkitta tarttui oven kahvaan, vetäisi Karlin oven mukana huoneeseen ja sulki nopeasti oven. – Minä en siedä, että minua kurkistellaan käytävästä, mies sanoi puuhaten jälleen laukkunsa kimpussa, – joka ainoa heppu kurkistaa sisään tästä ohi juostessaan, kuka sitä sellaista kestää! – Mutta käytävähän on aivan tyhjä, sanoi Karl, joka oli joutunut tiukkaan puristukseen sängyn päähän. – On tällä hetkellä, sanoi mies. ”Tästä hetkestä nyt onkin kysymys”, Karl ajatteli, ”tuon miehen kanssa taitaa olla vaikea tulla toimeen”. – Menkää sänkyyn, siinä on enemmän tilaa, sanoi mies. Karl kapusi sänkyyn niin hyvin kuin pääsi ja purskahti kovaan nauruun, koska epäonnistui ensiyrityksessään heilauttaa itsensä laverille. Mutta hän oli tuskin sinne päässyt, kun hän jo huudahti: – Taivaan tähden, unohdin kokonaan laukkuni! – Missä teidän laukkunne sitten on? – Kannella, eräs tuttava pitää sitä silmällä, mikäs hänen nimensä nyt olikaan? Ja Karl vetäisi nimikortin salataskustaan, jonka äiti oli ommellut hänen takkinsa vuoriin matkaa varten. – Butterbaum. – Onko se matkalaukku teille niin välttämätön? – Totta kai. – No kuinka te sitten jätitte sen vieraan haltuun? Olin unohtanut sateenvarjoni alas ja juoksin tänne noutamaan sitä, mutta en halunnut laahata laukkuja mukanani. Sitten eksyin vielä tännekin. – Oletteko

yksin? Vailla seuraa? – Olen. ”Entä jos lyöttäytyisin yksin tuon miehen kanssa”, välähti Karlin aivoissa, ”mistä tähän hätään parempaakaan ystävää saan”. – Ja nyt olette menettäneet matkalaukunkin. Sateenvarjosta puhumattakaan. Ja mies istahti tuolille, aivan kuin Karlin juttu nyt vasta olisi alkanut kiinnostaa häntä. – Mutta minäpä uskon, ettei matkalaukku vielä ole mennyttä. – Usko tekee autuaaksi, sanoi mies ja kynsi pontevasti tummaa tiuhaa tukkaansa, – laivalla vaihtuvat tavat sitä mukaa kuin satamatkin. Hampurissa tuo teidän Butterbauminne olisi kenties vartioinut teidän laukkuanne, mutta täällä te ette todennäköisesti näe enää vilausta kummastakaan. – Mutta silloin minun on mentävä katsomaan, sanoi Karl ja vilkaisi ympärilleen päästäkseen ulos. – Pysykää aloillanne vain, sanoi mies, – minäkin lähdän tästä hetken kuluttua, mennään sitten yhdessä. Joko laukku on varastettu, ja silloin ei auta mikään, tai mies on jättänyt laukun silleen, ja silloin se on sitä helpompi löytää, kun laiva on aivan tyhjä. Sama juttu sateenvarjonne kohdalla. – Osaatteko te sitten kulkea täällä laivassa? Karl kysyi epäuskoisena, ja hänestä tuohon sinänsä vakuuttavalta tuntuvaan väitteeseen, että hänen tavaransa parhaiten löytyisivät laivan tyhjennyttyä, tuntui sisältyvän salainen juoni. – Minähän olen laivan lämmittäjä, sanoi mies. – Laivan lämmittäjä! Karl huudahti riemastuneena, ikään kuin tämä seikka olisi ylittänyt kaikki odotukset, ja katseli sitten kyynärpäidensä varaan kohoten miestä tarkemmin. – Aivan sen hytin kohdalla, jossa minä nukuin yöt sen slovakien kanssa, oli luukku, ja siitä näki suoraan konehuoneeseen. – Juuri siellä minä tein töitä, sanoi lämmittäjä. – Tekniikka on aina kiinnostanut minua, sanoi Karl tiettyyn ajatuksenjuoksuun takertuen, – ja minusta olisi varmasti joskus myöhemmin tullut insinööri, jollei minun olisi ollut

pakko lähteä Amerikkaan. – Miksi teidän sitten täytyi lähteä? – Vähät siitä nyt! sanoi Karl ja karkotti käden huitaisulla koko jutun mielestään. Samalla hän katseli lämmittäjää huulillaan hymy, aivan kuin anoen tältä ymmärtämystä semmoista kohtaan mitä hän ei ollut kertonutkaan. – Tottapa siihen oli omat syynsä, sanoi lämmittäjä, ja oli vaikea tietää, halusiko hän kuulla Karlin kertovan noista syistä vai estää häntä. – Nyt voisin ruveta vaikka lämmittäjäksi, sanoi Karl, – vanhemmistani on aivan yhdentekevää, mitä minusta tulee. – Minulta jää paikka vapaaksi, sanoi lämmittäjä, ja varmana asiasta hän työnsi kätensä housuntaskuihin ja heilautti ryppyisistä nahkamaisista jäänharmaista housuista sojottavat jalkansa sängylle oikoakseen niitä. Karlin täytyi vetäytyä lähemmäksi seinää. – Jätättekö te tämän laivan?

– Kyllä, tänään tuli lähtö tästä purkista. – Mitä varten? Eikö täällä ole mukavaa? – No, asiat vain ovat sillä mallilla, ei se aina riipu siitä onko mukavaa vai ei. Eipä minua sen puolesta täällä miellytäkään. Ette kai te tosissanne aio lämmittäjäksi, mutta juuri silloin sitä voi helpommin siksi tulla. Minä siis neuvon vakavasti teitä luopumaan tuumasta. Kun teillä kerran Euroopassa oli aikomus opiskella, miksi ette siis opiskelisi täällä? Ovathan Amerikan yliopistot verrattomasti parempia kuin eurooppalaiset. – Voi olla noin, sanoi Karl, – mutta opiskeluun minulla ei ole rahaa. Tosin olen lukenut jostakin miehestä, joka päivät teki työtä liikkeessä ja opiskeli öisin, kunnes hänestä tuli tohtori ja muistaakseni pormestari, mutta sellaiseen tarvitaan sisua, eikö niin? Pelkäänpä että minulla ei sitä ole. Enkä sitä paitsi ollut mikään koulukynttilä, hyvästijättö koululle ei todellakaan käynyt minulle raskaaksi. Ja täkäläiset koulut ovat kenties vielä kovempia. Englantia en osaa juuri lainkaan. Ja

vieraita kohtaan ei täällä ylipäänsä olla kovin auliita, luulisin. – Joko tekin olette tajunnut sen? No hyvä. Sitten olette minun miehiäni. Nähkääs, tämän on saksalainen laiva, Hampurin-Amerikan linjan laivoja – miksi täällä ei siis ole töissä pelkkiä saksalaisia? Miksi ylikoneenkäyttäjät on romanialainen? Hänen nimensä on Schubal. Se on aivan uskomatonta. Ja tuollainen hampuusi haukkuu meitä saksalaisia saksalaisella laivalla! Älkää nyt luulko – häneltä loppui ilma, hän huitoi kädellään, – että valitan vain valittaakseni. Tiedän kyllä, että teillä ei ole vaikutusvaltaa, olette itsekin köyhä poikanen. Mutta tämä on jo liikaa!

Ja mies läjäytti nyrkkinsä pöytään moneen kertaan ja tuijotti lyödessään koko ajan nyrkkiään. – Minä olen ollut jo työssä monilla laivoilla – hän jomotti kaksitoista nimeä peräkkäin aivan kuin yhtenä sanana, Karl meni aivan sekaisin, – ja minä olen kunnostautunut, saanut kiitosta, ollut kapteenien mielenmukainen työntekijä, olin muutamia vuosia jopa yhteen menoon samalla kauppurjelaivalla – hän kohottautui kuin tuo olisi ollut hänen elämänsä huippukohta, – mutta täällä, tässä purkissa jossa kaikki käy kellon tarkkuudella, niin ettei täällä mieheltä nokkeluutta kysytäkään, täällä minä en kelpaa mihinkään, täällä olen aina Schubalin tiellä, muka laiskuri joka sietäisi potkut ja saa palkkansa armosta. Käsitättekö te semmoista? Minä en. – Mutta te ette saa tyytyä tuommoiseen, sanoi Karl kiihtyneenä. Hän oli kokonaan unohtanut olevansa tuntemattoman maanosan rannikolla, epävarma laiva jalkojensa alla, niin kotoiselta hänestä tuntui täällä lämmittäjän vuoteella. – Joko te olette käynyt kapteenin puheilla? Joko olette vaatinut häneltä oikeutta? – Painukaa kuulkaa nyt tiehenne, se on parasta. En minä teitä täällä tarvitse. Tehän ette kuuntele mitä puhun, te

annatte minulle neuvoja. Kuinka minä kapteenin luokse voisin mennä! Ja lämmittäjä lysähti takaisin tuoliinsa ja painoi kasvonsa kämmeniinsä.

Parempaa neuvoa minä en pysty hänelle antamaan, mietti Karl. Ja hän huomasi, että ylipäänsäkin hänen olisi pitänyt hakea matkalaukkunsa sen sijaan että oli jäänyt tänne antamaan neuvoja, koska niitä kerran pidettiin typerinä. Antaessaan laukun lopullisesti hänen haltuunsa isä oli leikillään kysynyt: ”Kuinkahan kauan se sinulla säilyy?” Mutta jo nyt oli tuo kallis laukku ehkä lopullisesti menetetty. Ainoa lohtu oli, että isän oli miltei mahdotonta saada tietoonsa hänen nykyistä olinpaikkaansa, vaikka hän suorittaisi tiedustelujakin. Laivavarustamo pystyisi sanomaan vain, että New Yorkiin asti hän oli ollut mukana matkalla. Mutta se Karlia suretti, ettei hän ollut vielä juuri lainkaan käyttänyt matkalaukussa olleita tavaroita, vaikka hänen esimerkiksi olisi jo ajat sitten ollut tarpeen vaihtaa paitaa. Hän oli siis säästännyt väärässä kohdassa; juuri nyt kun hänen olisi uransa alussa välttämätöntä esiintyä puhtaissa vaatteissa, hän astuisi esiin likainen paita päällään. Muuten ei matkalaukun menettäminen olisikaan ollut perin suuri harmi, sillä puku hänen päällään oli jopa parempi kuin se matkalaukussa oleva, se kun oli oikeastaan vain varapuku, jonka äiti oli juuri ennen lähtöä paikannut.

Hän muisti nyt senkin, että laukussa oli vielä kappale veronanmakkaraa, jonka äiti oli pannut mukaan ylimääräisenä lahjana ja josta hän oli jaksanut syödä vain aivan pienen palan, koska hänellä ei matkan aikana ollut lainkaan ruokahalua ja välikannella jaettu keitto oli riittänyt hänelle erinomaisesti. Mutta nyt olisi makkara kernaasti voinut olla saatavissa, jotta hän olisi voinut tarjota sitä lämmittäjälle. Sillä tuollaiset ihmiset

ovat helposti voitettavissa sillä, että pisti heille käteen jotakin pientä, sen oli Karl kuullut isältään, tämä valloitti savukkeilla kaikki alemmat virkailijat joiden kanssa joutui asioimaan. Nytpä Karlilla ei ollut lahjoitettavaksi sopivaa muuta kuin rahansa, ja siihen hän ei toistaiseksi halunnut kajota, nyt kun hän oli jo kenties kadottanut matkalaukun. Ja taas hänen ajatuksensa palasivat laukkuun, eikä hän voinut totisesti käsittää, miten hän, joka matkan aikana oli vartioinut laukkua niin valppaasti että oli siinä miltei uhrannut yönensäkin, nyt oli päästänyt samaisen laukun niin kepeästi käsistään toiselle. Hän muisti, miten hän viisi yötä oli epäillyt pienen slovakin, joka oli maannut kahta vuodesijaa vasemmalle hänestä, koko ajan vaanineen hänen laukkuaan. Tuo slovakki oli hellittämättä odotellut, että Karl lopultakin torkahtaisi edes hetkeksi, jotta hän voisi vetäistä laukun itselleen pitkällä kepillä, jonka käyttöä hän kaiket päivät harjoitteli tai jolla hän muutoin leikkitteli. Päivällä slovakki näytti kovin viattomalta, mutta annapa olla kun yö tuli, niin hän yhä uudelleen kohottautui sijallaan ja vilkuili murheellisena Karlin laukkuun. Karl näki sen aivan selvästi, sillä aina oli joku milloin siellä milloin täällä, levottomana kuten siirtolaisten tapana on, sytyttänyt kynttilän, vaikka se laivan järjestyssäännöissä oli kielletty, ja yritteli saada selvää siirtolaistoimistojen käsittämättömistä esittelylehtisistä. Jos tuollainen valotuikku oli lähellä, saattoi Karl ottaa pienet torkut, mutta jos valo oli kaukana tai jos oli aivan pimeää, hänen oli pidettava silmänsä auki. Moinen ponnistelu oli kovin uuvuttanut häntä, ja nyt se kenties olikin ollut aivan turhaa. Tapaisipa vielä kerran jossakin tuon Butterbaumin!

Samassa alkoi ulkoa jostakin hyvin etäältä kuulua tähänastisen rauhan rikkoen tiukkaa kopinaa kuin lasten

jalkojen kopsetta, se lähestyi ja kajahti yhä voimakkaampana ja oli nyt miesten tasaista astuntaa. Ilmeisesti miehet kävelivät jonossa, mikä oli aivan luonnollista kapeassa käytävässä, kuului aivan kuin aseiden kilinää. Karl, joka oli jo ollut valmis oikaisemaan itsensä vuoteeseen ja nukahtamaan kaikista matkalaukkua ja slovakia koskevista huolistaan, kavahti pelästyneenä istumaan ja töytäisi lämmittäjää saadakseen tämänkin lopulta havahtumaan, sillä kulkueen kärki oli ilmeisesti aivan oven kohdalla. – Se on laivaorkesteri, sano lämmittäjä, – ovat soittaneet kannella ja menevät nyt keräämään tavaransa. Nyt on kaikki selvää, me voimme lähteä. Mennään! Hän tarttui Karlia kädestä, sieppasi vielä viime hetkessä seinältä sängyn yläpuolelta kehystetyn jumalanäidin kuvan, pisti sen rintataskuunsa, otti matkalaukkunsa ja lähti Karlin kanssa kiireesti hytistä.

– Nyt minä menen toimistoon ja sanon herroille, mitä ajattelen. Matkustajat ovat lähteneet, nyt ei ole enää väliä. Tätä lämmittäjä jankutti moneen eri sävyyn ja heilautti kulkiessaan jalkansa äkkiä sivulle päin nitistääkseen käytävän poikki juoksevan rotan, mutta potkaisikin sen vain nopeammin sisälle koloon, jonka kohdalle rotta sittenkin oli ehtinyt ajoissa. Lämmittäjä oli muutoin hidasliikkeinen; hänellä oli kyllä pitkät jalat, mutta ne olivat liian painavat.

He kävelivät keittiöosaston läpi, jossa oli tyttöjä pesemässä astioita suurissa soikoissa, heillä oli edessään likaiset esiliinat, joille he tietien tahtoen loiskuttivat vettä. Lämmittäjä huusi Line-nimisen luokseen, kietaisi käsivartensa tytön lanteille ja veti tämän hetkeksi menoonsa tytön koko ajan keimaillen pyristellessä vastaan. Nyt on tilinmaksu, lähdetkö mukaan? kysyi lämmittäjä. – Mitä varten minun pitäisi vaivautua, tuo sinä rahat

tänne, tyttö vastasi, pujahti miehen käsivarren alta ja juoksi pois.
– Mistä sinä tuon nätin pojan olet napannut? hän vielä huusi, mutta ei välittänyt jäädä kuuntelemaan vastausta. Kaikki tytöt olivat keskeyttäneet työnsä, ja kuului miten he nauroivat.

Lämmittäjä ja Karl jatkoivat matkaansa ja tulivat ovelle, jonka pientä koristekamanaa kannatteli ryhmä pieniä kullattuja karyatideja. Laivan sisustuksessa moinen vaikutti ylen tuhlaavalta. Karl totesi, ettei hän ollut aikaisemmin joutunut laivan tähän osaan, joka matkan varrella ilmeisesti oli ollut varattu ensimmäisen ja toisen luokan matkustajille, mutta nyt oli osaston ovet aukaistu suursiivousta varten. He olivatkin jo kohdanneet käytävissä miehiä, joilla oli ollut luuta olkapäillä ja jotka olivat tervehtineet lämmittäjää. Karl hämmästeli laivan suuruutta, välikannella matkustaessaan hän ei ollut sitä huomannutkaan. Käytävissä kulki sähköjohtojakin ja koko ajan kuului pienen kellon kilinää.

Lämmittäjä koputti kunnioittavasti ovelle, ja kun sen takaa kuului ”Sisään!” hän kättään heilauttaen kehotti Karlia rohkeasti astumaan sisään. Karl noudattikin kehotusta, mutta pysähtyi ovelle. Huoneen kolmesta ikkunasta hän näki aaltoilevan meren, ja sen aaltojen hilpeää keinuntaa katsellessaan hän tunsu sydämensä tykyttävän, vaikka hän olikin jo viisi pitkää päivää yhteen menoon katsellut merta. Suuria laivoja oli menossa kumpaankin suuntaan, ja ne keinahtelivat aaltojen myötä sen verran kuin lastiltaan saattoivat. Kun puristi silmänsä rakosiksi, näytti kuin nuo laivat olisivat huojuneet omasta painostaan. Niiden mastojen kärjissä oli kapeita mutta pitkiä viirejä, jotka laivan vauhdissa oikenivat, mutta siitä huolimatta lepattivat puolelta toiselle. Kajahti tervehdyslaukauksia, ilmeisesti sotalaivoilta; tasainen, varma, mutta ei silti vaakasuora vauhti

aivan kuin hyväili tykinpiippuja yhdessä tällaisessa varsin läheltä ohittavassa laivassa, jonka teräksinen panssari säteili auringossa. Pienemmät laivat ja veneet näki ainakin täältä ovelta vain silloin kun niitä ilmaantui joukottain suurten laivojen välisiin aukkoihin. Mutta kaiken takana oli New York, se katseli Karliin pilvenpiirtäjiensä sadoilla tuhansilla ikkunoilla. Niin, tässä huoneessa tajusi, missä oltiin.

Pyöreän pöydän ääressä istui kolme herraa, yksi heistä laivan perämies, sininen virkapuku päällään, muilla kahdella, jotka olivat satamavirkailijoita, oli amerikkalaiset mustat virkapuvut. Pöydällä oli korkea pino erilaisia asiakirjoja, jotka perämies ensin tarkasti kynä kädessä ja ojensi ne sitten kahdelle muulle miehelle, jotka joko lukivat ne lävitse, panivat sivuun taikka salkkuihinsa, tai sitten toinen koko ajan kirskutellen hiljakseen hampaitaan saneli toverilleen jotakin pöytäkirjaan.

Ikkunan alla pienen kirjoituspöydän ääressä selin oveen istui pienikokoinen herra käsittelemässä isoja kansioita, jotka olivat rivissä vankalla kirjahyllyllä hänen päänsä korkeudella. Miehen vieressä oli aukaistu, ainakin ensi silmäykseltä tyhjän näköinen kassalipas.

Toinen ikkuna oli tyhjänä, ja siitä näki parhaiten ulos. Mutta lähellä kolmatta ikkunaa seisoivat kaksi herraa keskustelemassa puoliääneen keskenään. Toinen nojasi ikkunan pieleen, laivavirkapuvussa hänkin, ja hypisteli miekkansa kahvaa. Hänen puhetoverinsa seisoivat kasvot ikkunaan, ja kun hän silloin tällöin liikahti, näkyi toisen rintamuksissa useita kunniamerkkejä. Selin seisova oli siviilipuvussa, ja hänellä oli ohut bambukeppi, joka sojotti sekin kuin miekka miehen seistessä kätet puuskassa.

Karl ei ehtinyt pitkäänkään katsella kaikkea, sillä heidän luokseen asteli kohta palvelija, joka kasvoillaan sellainen ilme

kuin lämmittäjän paikka ei olisi täällä kysyi mitä tämä tahtoi. Lämmittäjä vastasi yhtä hiljaisella äänellä kuin kysymyksen oli tehty, että hän halusi puhua herra pääkassanhoitajan kanssa. Palvelija torjui pyynnön omalta osaltaan käden huiskautuksella, mutta käveli sentään varpaisillaan kansioherran luokse, kiertäen suuressa kaaressa pyöreän pöydän. Tämä herra – sen näki selvästi – aivan jäykistyi palvelijan sanat kuultuaan, mutta kääntyi vihdoinkin puheille pyrkijän puoleen ja huitaisi sitten tiukan torjuvasti lämmittäjälle ja varmuuden vuoksi myös palvelijalle. Tämän jälkeen palvelija palasi lämmittäjän luokse ja sanoi hänelle luottamukselliseen sävyyn: – Korjatkaa heti paikalla luonne tästä huoneesta!

Tämän vastauksen saatuaan lämmittäjä katsoi alaviistoon Karliin ikään kuin Karl olisi hänen oma sydämensä, jolle hän näin sanattomasti valitti surkeuttaan. Hetkeäkään harkitsematta Karl ryntäsi juoksujalkaa poikki huoneen sellaista vauhtia, että hän hipaisi laivan päällikön istuinta, palvelija juoksi perässä etukumarassa kädet valmiina tarttumaan, aivan kuin tuhoeläintä takaa ajaen, mutta Karl ehätti ensimmäisenä kassanhoitajan pöydän ääreen ja tarrautui siihen siltä varalta, että palvelija yrittäisi kiskaista hänet irti.

Tietenkin huoneessa heti syntyi hälinää. Pöydän ääressä istuva perämies oli hypähtänyt seisomaan, satamahallinnon herrat katselivat levollisina mutta tarkkaavasti, ikkunan ääressä olevat kaksi herraa seisovat nyt rinnakkain, palvelija, joka arveli että häntä ei enää tarvittu siellä missä korkeat herratkin jo kiinnittivät asiaan huomiota, vetäytyi taaksepäin. Ovella seisova lämmittäjä odotti jännittyneenä hetkeä, jona hänen apunsa olisi tarpeen. Pääkassanhoitaja kiepsahti vihdoinkin nojatuolissaan jyrkästi oikealle.

Karl Rossman on 16-vuotias poika, jonka perhe lähettää siirtolaiseksi Yhdysvaltoihin. Syy ei kestä päivänvaloa – Karl on nimittäin saattanut kotiapulaisen raskaaksi. Mahdollisuuksien maassa kaikki ei ole miltä näyttää, ja nuori Karl joutuu uudella mantereella kohtaamaan kovan todellisuuden, jossa viattomuutta ja luottamusta käytetään armotta hyväksi. Pian hän löytää itsensä keskeltä absurdia tapahtumasarjaa, jollaiseen ei olisi voinut kuvitella joutuvansa.

Franz Kafkan keskeneräiseksi jäänyt klassikkoromaani on julkaistu suomeksi myös nimellä *Mies joka katosi*.

Franz Kafka (1883–1924) on yksi tunnetuimpia eurooppalaisia kirjailijoita. Kafka syntyi Prahassa, joka kuului tuohon aikaan Itävalta-Unkariin, ja puhui äidinkielenään saksaa. Kafkan omaleimainen surrealistinen tyyli on vaikuttanut suuresti moderniin kirjallisuuteen.